



Canllawiau Statudol: Dyletswyddau Caffael Cymdeithasol Gyfrifol – Ymchwiliadau Caffael



Pwrrpas ymchwiliadau caffael o dan Ddeddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus

1. Bwriad ymchwiliadau caffael o dan Ddeddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru) 2023 ("Deddf PGChC") yw cefnogi awdurdodau contractio perthnasol i gydymffurfio â'r Ddeddf. Gall yr ymchwiliadau hyn, drwy ddarparu argymhellion, adroddiadau a chanllawiau, helpu i sicrhau bod manteision arfaethedig y ddeddfwriaeth yn cael eu gwireddu.

Y fframwaith cyfreithiol ar gyfer ymchwiliadau caffael

2. Mae adran 41 o Ddeddf PGChC yn rhoi pwerau i Weinidogion Cymru i ymchwilio i sut mae awdurdod contractio a restrir yn Atodlen 1 i'r Ddeddf yn cyflawni ei gaffael cyhoeddus. Efallai y bydd yn ofynnol i awdurdod contractio, yn dilyn hysbysiad, ddarparu dogfennau a gwybodaeth arall er mwyn i Weinidogion Cymru gynnal eu hymchwiliad. Gall Gweinidogion hefyd bennu sut mae'r wybodaeth i'w chyflwyno.
3. Mae'n ofynnol i awdurdodau contractio ddarparu cymorth rhesymol i Weinidogion Cymru ac i gydymffurfio â'r hysbysiad sy'n gofyn am wybodaeth cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol.
4. Mae adran 41(5) o Ddeddf PGChC yn darparu, yn dilyn ymchwiliad, y caiff Gweinidogion Cymru wneud argymhellion i'r awdurdod contractio, cyhoeddi adroddiad o ganlyniadau'r ymchwiliad a gosod copi o unrhyw adroddiad a gyhoeddir gerbron y Senedd.

Beth allai sbarduno ymchwiliad?

5. Nid yw Deddf PGChC yn nodi o dan adran 41 yr amgylchiadau a allai sbarduno ymchwiliad caffael, sy'n golygu nad oes unrhyw gyfyngiad heblaw am yr angen iddo ymwneud â "sut mae awdurdod contractio yn cynnal caffael cyhoeddus" naill ai mewn perthynas ag "ymarfer caffael penodol" neu "ei weithgareddau caffael cyhoeddus yn fwy cyffredinol".
6. Mae'r ddarpariaeth yn adran 41 wedi'i chynllunio i fynd i'r afael â meysydd o wendid, er enghraifft, methu rhoi prosesau ar waith i weithredu Deddf PGChC dro ar ôl tro, neu gaffaeliad unigol lle mae cyfleoedd sylweddol i gyflawni nodau llesiant a lleihau risgiau i les wedi cael eu colli.



7. Mae'n debygol y byddai ymchwiliad yn cael ei sbarduno gan dystiolaeth sy'n dod i'r amlwg o un neu fwy o sawl ffynhonnell.
8. Yn gyntaf, gall is-grŵp caffael y Cyngor Partneriaeth Gymdeithasol nodi materion y mae angen ymchwilio iddynt ymhellach os gofynnir iddo gynorthwyo fel rhan o'r prosesau hysbysu, pan nad yw awdurdodau contractio yn cynnwys y gwaith cyhoeddus cymdeithasol neu'r cymalau gweithlu mewn contractau perthnasol. Gall hefyd nodi materion, a darparu cyngor i'r Cyngor Partneriaeth Gymdeithasol o dan adran 10, mewn perthynas â'r dyletswyddau caffael cymdeithasol gyfrifol a roddir i awdurdodau contractio o dan Ran 3 o'r Ddeddf
9. Gallai tystiolaeth ychwanegol a allai arwain at ymchwiliad godi o weithgareddau o dan Ddeddf PGChC, megis Gweinidogion Cymru yn adolygu'r ffordd y cedwir at gymalau enghreifftiol ar gyfer contractau mawr, ac yn dadansoddi adroddiadau blynyddol a gyhoeddir gan awdurdodau contractio, neu gan Uned Adolygu Caffael Cymru, sy'n rhan o Lywodraeth Cymru.
10. Sefydlwyd yr Uned Adolygu Caffael ar 24 Chwefror 2025 i oruchwyllo cydymffurfiaeth caffael cyhoeddus yn dilyn diwygiadau deddfwriaethol yng Nghymru. Mae cylch gwaith yr Uned yn ymestyn, yn rhinwedd y pŵer a ddarperir yn adran 41 o Ddeddf PGChC, i ymchwilio ar ran Gweinidogion Cymru mewn perthynas â'r Ddeddf honno.
11. Gellir cyhoeddi crynodeb o'r ymchwiliadau ar wefan Llywodraeth Cymru.

Sut bydd yr ymchwiliad yn cael ei gynnal

12. Gall yr Uned Adolygu Caffael gynnal ymchwiliad caffael ar ran Gweinidogion Cymru.
13. Os cynhelir ymchwiliad, caiff Gweinidogion Cymru drwy hysbysiad ei gwneud yn ofynnol i awdurdod contractio ddarparu'r cyfryw ddogfennau neu wybodaeth y gall fod eu hangen ar Weinidogion Cymru at ddibenion ymchwiliad o dan adran 41 o Ddeddf PGChC. Bydd yr hysbysiad a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru yn darparu manylion y dogfennau neu'r cymorth sydd eu hangen, gan gynnwys ffurf y dogfennau.
14. Rhaid i awdurdod contractio sy'n derbyn hysbysiad fel rhan o ymchwiliad caffael gydymffurfio ag ef cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol, neu o fewn yr amserlen a bennir yn yr hysbysiad, pan fo amserlen o'r fath wedi'i darparu.



15. Gellir cyhoeddi canlyniadau'r ymchwiliad, a gellir gosod copi o unrhyw adroddiad wedi'i gyhoeddi gerbron y Senedd.

Argymhellion yn dilyn ymchwiliadau caffael

16. Os yw Gweinidogion Cymru wedi cynnal ymchwiliad caffael ac wedi nodi meysydd nad ydynt yn cydymffurfio â Deddf PGChC, gallant gyhoeddi argymhellion i'r awdurdod contractio.
17. Bwriad argymhellion o'r fath yw cynorthwyo awdurdodau contractio i gydymffurfio'n llawnach â gofynion Deddf PGChC, a byddant yn nodi'r camau gweithredu y dylai'r awdurdod contractio neu'r awdurdodau contractio perthnasol eu cymryd i gyflawni hyn, yn ogystal ag amserlen ar gyfer y camau hyn.

Ble y gallaf gael rhagor o wybodaeth?

[Tudalen Uned Adolygu Caffael Cymru LLYW.CYMRU](#)

[Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus \(Cymru\)](#)